

Tuuleenergeetika arendusalade kavandamine üldplaneeringutes

Austatud volikogu esimees ja
vallavanem

Pöördume Teie poole seoses kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamisega ja seal tuuleenergeetika tootmiseks vajalike alade kavandamisega. Soovime rõhutada kohalike omavalitsuste rolli olulisust taastuvenergia arendamisel saavutamaks ühiseid riiklike eesmärke ja kinnitame, et oleme valmis igakülseks koostööks selles valdkonnas.

1. Taustainfo

Vabariigi Valitsus kinnitas 2017. aasta sügisel uue riikliku energiamajanduse arengukava aastani 2030 (ENMAK 2030+), milles on seatud eesmärgiks suurendada taastuvenergia osakaalu aastaks 2030 50%-ni energia lõpptarbimisest. Hetkel on selleks osakaaluks umbes 29%. Sama arengukava seab ka alameesmärgi taastuvatest allikatest toodetavale elektrienergia osakaalule – 30% lõpptarbimisest aastaks 2030. Hetkel on selleks osakaaluks umbes 17%. Lisaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) koostöös Keskkonnaministeeriumiga valmis saanud riikliku energia- ja kliimakava aastani 2030, millega võtame riigina kohustuse, et aastaks 2030 on taastuvenergia osakaal lõpptarbimisest vähemalt 42%. Eesti peamised taastuvenergia allikad on biomass ja tuul, kuid ka päikeseenergia. Nii tuulest kui päikesest energia tootmine on peagi muutumas konkurentsivõimeliseks ka ilma riigi toetusteta. Seega on see järjest perspektiivikam tegevussuund ka kohalikele ettevõtjatele, pakkudes tulevikus stabiilset sissetulekut sõltumata riigi toetusmeetmetest.

Riigil üksinda ei ole võimalik soovitud suunas samme astuda ja strateegilise eesmärke täita. Seda tuleb teha konstruktiivses koostöös kohalike omavalitsuste, vastavate katusorganisatsioonide, kogukondade ja arendajatega. Kuna käesoleva kirja adressaatideks on need kohalikud omavalitsused, kelle territooriumil tänase teadmise kohaselt on võimalik kavandada tuuleenergeetika jaoks sobilikke alasid, või on need võimalused lähema ca 4-5a jooksul avarduvas, siis keskendub pöördumine eelkõige tuuleenergeetikaga seonduvale.

Palume Teil üldplaneeringu koostamise raames teha tihedat koostööd asjaomaste ministeeriumitega ning näha ette üldplaneeringu lahenduses ka tuuleenergia tootmiseks sobilikud maa-alad. Samuti soovime teha koostööd valdkondlike katusorganisatsioonidega, nt Eesti Tuuleenergeetika Assotsiatsiooniga.

Arvestades Eesti tuuleressurssi, on parimad tuuleenergia tootmise alad Lääne-Eesti rannikul ja saartel ning Läänemeres. Lisaks soodustab selles piirkonnas taastuvenergia arendamist ka Harku-Lihula-Sindi-Riia uue kõrgepingeliini rajamine 2021. aastaks. Samas on heade tuuleoludega alasid ka muudes Eesti piirkondades (vt Eesti tuuleatlase [kaarte](#)).

2. Tuuleenergeetika alade kavandamise võimalikkus tulenevalt riigikaitsealistest piirangutest

Kuna tuulikud võivad häirida riigikaitsealiste ehitiste töövõimet, siis pole võimalik igal pool Eestis tuulikuid püstitada. **Kaitseministeerium on koostanud kaardi (vt lisa 1) piirkondadest, kus on võimalik tuuleenergeetika kavandamine üldplaneeringutega. Kaarti täpsustab tabel (lisa 2), kus on näha, millistes omavalitsustes on võimalik tuuleenergeetika arendamiseks üldplaneeringuga alasid kavandada.**

Tuuleparkide kavandamine Saaremaal ning Harju-, Järva-, Rapla-, Pärnu- ja Viljandimaal

Kaitseministeeriumi kaardil oranžiga piiritletud alades on võimalik üldplaneeringuga kavandada tuuleparke kõrgusega vähemalt 150 meetrit. Tuulikuid on võimalik välja ehitada, kui selleks vajalikud planeerimis- ja loamenetlused on läbitud.

Tuuleparkide kavandamine Kirde-Eestis kompensatsioonimeetmetega lisanduv arendusalas

Kaardil rohelisega piiritletud ala on uue kompensatsioonimeetmete rakendamise järgselt lisanduv arendusala, kus on võimalik kavandada tuuleparke kõrgusepiiranguta. Lisaradari tööle hakkamiseks kulub tõenäoliselt ca neli aastat rahastamisotsusest. Kui kevadel 2020 tehakse rahastamisotsus (hetkel on tehtud eelotsus), siis vastavad seadmed on valideeritud orienteeruvalt 2024. aasta kevadeks. Enne seadmete valideerimist pole rohelisega piiritletud alas lubatud mistahes kõrgusega tuulikute ehitamine, kuid tuuleenergeetika arendamiseks saab juba praegu üldplaneeringuga maa-alasid kavandada ja olemasolevatel tuulealadel nende rajamiseks tingimusi täpsustada.

Eelistatud on tuuleenergeetika alade kavandamine ja tingimuste seadmine/täpsustamine üldplaneeringuga, mis kehtestatakse kõrvaltingimusega (HMS § 53 alusel). Kõrvaltingimus peab olema seotud uute riigikaitsealiste ehitiste tööle hakkamisega. Vastasel juhul ei saaks Kaitseministeerium kooskõlastada tuuleparkide arendusalade planeeringuid enne aastat 2024. Vastava otsuse kõrvaltingimuse sobiv sõnastus on oluline välja töötada asjaomaste ametite koostöös enne üldplaneeringu kooskõlastamist.

3. Tuuleenergeetika alade kavandamise meetodika

Nii rahvusvahelised allikad kui ka Eesti 2030+ üleriigiline planeering soovitavad taastuvenergia elektriyaamade rajamiseks kasutada alasid, mis on juba kas põllumajanduse, tööstuse või energiatootmise tõttu kasutuses olnud ning kus on olemas hea elektri- ja teedetaristu. Olemas on erinevaid meetodikaid, millest saab lähtuda maismaal tuuleenergeetika kavandamisel. Näiteks:

- ✓ Tuuleenergeetika teemaplaneeringud: [Hiiu maakonnaplaneering 2030+](#) (lisa 6), [Lääne maakonnaplaneering 2030+](#) (lisa 5), [Pärnu maakonna planeering](#) (lisa 6), [Saare maakonnaplaneering 2030+](#) (lisa 11);
- ✓ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi [13.03.2019 kiri nr 17-7/2019/2142](#) omavalitsustele;
- ✓ Eesti Tuuleenergia Assotsiatsiooni kaart.

Juhime tähelepanu, et olenemata valitavast meetodikast, on vajalik omavalitsusel meetodika üle vaadata ning oma vajadustele ja väärtustele vastavaks kohandada. Tuuleenergeetika arendamiseks alade valikul tuleb lisaks riigikaitsealistele piirangutele arvestada ka teiste piirangute ja väärtustega. Näiteks rohevõrgustik peab jääma toimima, loodus- ja muinsuskaitsealised väärtused ning vaated väärtuslikel maastikel peavad säilima, sh Naturele ebasoodne mõju peab olema välditud, väärtuslikud põllumajandusmaad sihtotstarbeliselt kasutatavad jne.

Samuti juhime tähelepanu, et kui tuuleparki on võimalik rajada üldplaneeringu alusel projekteerimistingimustega (mitte detailplaneeringuga), siis vastavalt planeerimisseaduse (PlanS) nõuetele üldplaneeringus peab olema asukoht valitud ja tingimused seatud täpsusastmega, mis võimaldab projekteerimistingimusi väljastada.

4. Tuulenergeetika alade kavandamise toetamine

Rahandusministeeriumil koostöös Riigi Tugiteenuste Keskusega on ettevalmistamisel üldplaneeringu uuringute ja analüüside toetusmeetme teine voor. Plaanis on toetada juba koostatava üldplaneeringu koostamiseks vajalike uuringute ja analüüside läbiviimist mh taastuenergia tootmist suunavate tingimuste täpsustamiseks, sh taastuenergia tootmise viiside, kavandamise põhimõtete ja ruumilise paiknemise täpsustamiseks. Toetusvoor on plaanis avada 2020 aasta I kvartalis. Tingimused on suure tõenäosusega samad nagu eelmises toetusvoorus – toetuse määraks ühe omavalitsuse kohta on 10 000.- ja mitme omavalitsuse ühistaotluse kohta 30 000.-, omavalitsuste omaosalus on 15%. Sellest meetmest on soovi korral võimalik taotleda rahastust olemasolevate tuuleparkide rajamiseks vajalike tingimuste täpsustamiseks (nt kõrgus, tuulikute arv) kui ka uute alade kavandamiseks üldplaneeringuga. Seejuures on võimalik terviklikult ja erinevaid asjaolusid arvestades leida parimad taastuenergeetika tootmiseks sobilikud alad ja tingimused. Taotluse võib esitada soovi korral mitme omavalitsusega koos. Täpsem info meetme kohta tulekul 2020 aasta alguses.

Lisaks nimetatud meetmele on võimalik pöörduda otse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika valdkonna spetsialistide poole selgitamaks välja, kas on võimalik ennekoike mitme omavalitsuse üleste uuringute ja analüüside läbiviimise osas teha täiendavat koostööd.

5. Seminar „Taastuenergeetika kavandamine üldplaneeringus“

Eelinfona anname teada, et **20. jaanuaril** toimub Tallinnas, Suur-Ameerika tn 1 ministeeriumihoones seminar „Taastuenergeetika kavandamine üldplaneeringutes“, kus osalevad nii omavalitsuste esindajad, planeerimiskonsultandid, arendajad kui teised valdkonna spetsialistid. Seminaril on võimalik täiendada nii teoreetilisi teadmisi, kui ka saada praktilisi nõuandeid taastuenergeetika kavandamiseks üldplaneeringus. Olete oodatud osalema! Täpsem info seminari kohta on tuleb lähiajal.

6. Arendajatega koostöö soodustamine

Senine kogemus on näidanud, et kohalikud omavalitsused, kus täna juba eksisteerivad tuulepargid, teevad energiatootjatega aktiivset koostööd. Enamasti väljendub see ka tuuleenergia tootja rahalises panustamises kogukonna arengusse ja kohaliku taristu väljaehitamises. Seega pole tuulepargi kohaliku omavalitsuse territooriumile lubamine koorem, vaid pigem kohaliku elu edendamise võimalus. Taolise koostöö soodustamiseks ja edasiarendamiseks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Rahandusministeerium asunud välja selgitama regulatsioonide muutmise vajadust eesmärgiga muuta tuuleparkide arendamine kohalikele atraktiivsemaks. Aastal 2020 valmib nn kohaliku kasu uuring, mis muuhulgas kaardistab ära KOVide ootused arendajatega koostöö osas ning eeldatavasti pakub välja ka võimalikke lahendusi koostöö reguleerimiseks sobival ja õiguskindlal viisil.

Tuginedes eeltoodule soovime veelkord kinnitada oma valmisolekut koostöökis üldplaneeringute koostamise protsessis tagamaks taastuvenergia jätkusuutlik areng Eestis. On väga oluline, et üldplaneeringud näeksid ette võimalikult laialdased alad taastuvenergia arendamiseks, kuna see tagab täiendava panuse kohalikku arengusse ning on oluliseks nurgakiviks riiklike eesmärkide täitmisele.

Kiri on valminud koostöös Rahandusministeeriumi planeeringute osakonnaga. Kontakt MKMis on energeetika osakonna juhataja Jaanus Uiga, jaanus.uiga@mkm.ee

Lugupidamisega
Timo Tatar
Energeetika valdkonna asekanstler
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium